

PROLETAREC

Slovensko Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

STEV.—NO. 855.

CHICAGO, ILL., 31. JANUARJA (January 31st), 1924.

LETO—VOL. XIX.

Upravništvo (Office) 3639 WEST 26th ST., CHICAGO, ILL.—Telephone Rockwell 2364.

NIKOLAJ LENIN.

Smrt Nikolaja Lenina je pretresla vso Rusijo. Ljubljenca Iljiča ni več. Dasi je imel mnogo sovražnikov, je bil kot oseba spoštovan in idealiziran kot noben drug človek v Rusiji. Med priprostimi masami ruskega ljudstva je postal tekom zadnjih let legendarna oseba. Rusko delavsko ljudstvo je videlo v njemu svojega neoporečnega vodnika in svetovalca. Lenin je bil vodilni krmar druge ruske (novemberske) revolucije. Vodil jo je po viharnih potih, posluševal se je raznih taktik in jih spreminjal, kadar je videl, da je sprememba potrebna. Ena največjih Leninovih vrlin je bila zmožnost priznavati napačne in jih popravljati. Enako velika njegova zmožnost je bila ustvarjati solidarnost ruskega ljudstva v času najhujših kriz.

Ime Lenin je postalo poznano širšemu svetu l. 1917 po padcu ruskega carizma. V ruskem in mednarodnem revolucionarnem gibanju je bil aktiven od svojih dijaških let.

Po strmoglavljenju Kerenskijeve vlade novembra 1917 je postal Lenin vodilna oseba ruske sovjetske vlade. Pred dvema leti je vsled obilice dela in težkih odgovornosti fizično opešal in bolezen ga je večkrat položila v posteljo. Prošlo poletje se je njegovo zdravstveno stanje tako poslabšalo, da ni mogel več opravljati svojih poslov. Pozvani so bili mnogi sloviti zdravniki, in tekom te zime so iz Moskve večkrat po-

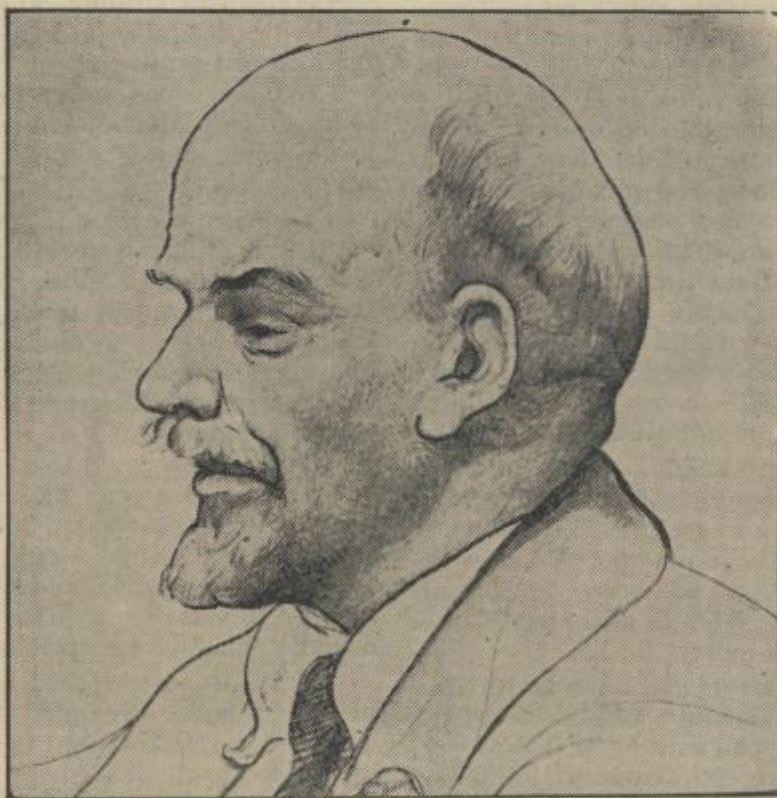
ročali, da se mu zdravje vidoma vrača. Tisti, ki so od bližje poznali njegov položaj, so vedeli, da se mu prejšnje zdravje ne bo nikdar več povrnilo. Zvečer dne 21. januarja je umrl.

Ruska revolucija je z Leninom veliko izgubila, toda revolucija ni izgubljena. Šla je skozi velike krize in imela jih bo v bodoče. Ravno sedaj se nahaja v krizi, ki pa jo bo prebolela. Lenin bi ji lahko s svojimi sveti še mnogo koristil. Rusiji je bil še potreben. Ruska komuni-

stična stranka bi ga še rabila. Ampak revolucija, država, stranka, ni stvar ene osebe ali samo enega voditelja. Ko je bil Lenin radi svoje bolezni odtrgan od dela, so vzeli posle, ki jih je preje opravljal on sam, trije drugi. Sedaj bodo izvolili drugega na Lenino mesto. In Rusija se bo razvijala naprej. Ime Lenin pa ostane neizbrisno v njeni in v svetovni zgodovini.

Kapitalistično časopisje piše o njemu, da je bil eden naj-

večjih rušilcev, kar jih pozna svet. Gospodarski polom Rusije pripisujejo njegovi politiki v začetku revolucije. Resnica pa je, da je bil največji rušilec Rusije zastareli carizem, ki je stavljal evolucijskemu razvoju dežele najtežje ovire. Toda ta si je hotel izklesati pot in posledica je bila revolucija in civilna vojna. Carizem ni padel ker je tako hotel Kerenski in duma; novemberska revolucija se ni dogodila zato, ker sta jo hotela Lenin in Trocki.

Nikolaj Lenin.

Ko je padel carizem, je bila Rusija izmed vseh velikih dežel najbolj zaostala v gospodarskem, kulturnem in političnem oziru. Fevdalizem je tlačil mužike, nerazvita, ovirana na pol primitivna industrija pa je tlačila meznega delavca. L. 1905, po rusko-japonski vojni, se je zavedno rusko delavstvo skušalo otresti caristične more. Revolucija je bila zatrta. Prišla je svetovna vojna, ki jo carizem ni prebolel. Bil je preveč korumpiran, gnil do mozga, da se je zgrudil radi lastne onemoglosti. Reakcionarji so poskusili svoje zadnje moči, da ga ohranijo. Vse bitke so izgubili. Revolucija je triumfirala. Ako bo morala napraviti še kaj korakov nazaj, bo to raditega, ker ljudstvo, tako kot je, še ni zrelo za idealno socialistično družbo. Ta pride potem revolucije v glavah, ki je počasna.

Navada je, da človeštvo slavi svoje velike može in jih povišuje, mnogokrat do pretiravanja. Ampak ljudje niso božanstva. In slavljenje velikih mož se bo v bodočnosti razlikovalo od današnjega.

Vsi imajo svoje velikane. Cerkve svoje, države svoje, armade svoje, narodi svoje in tudi delavsko gibanje ima svoje velike može. Mnogi ostanejo veliki, večina jih gre v pozabljenje takoj ko izgine generacija njihovih častilcev. Ameriški Lincoln je bil velik, toda njegovi današnji častilci se razlikujejo od onih, ki so živeli v Lincolnovih časih. Karl Marx sploh ni imel častilcev, kajti delavsko gibanje takrat je bilo šele v povojih in med posameznimi strujami so vladali zelo konfuzni, včasih naravnost utopistični nazori. Dela Karla Marxa žive in bodo živela. Veliki možje v našem pomenu besede so le tisti, ki so vodili velika gibanja in ustvarjali velika dela. V tem smislu je Lenin velik in bo živel slavljen v zgodovini še dolgo potem, ko bodo izginile današnje generacije.

Rusija je v žalni obleki. Iljiča, njenega velikega sina so pokopali, ne kot izgnanca, ampak kot ljubljenca ruskega ljudstva. Stotisoče ljudi v prostrani Rusiji je plakalo. To so sentiment. Tudi Amerikanci so plakali, ko je umrl predsednik Harding. Toda le delo šteje. In Lenin je zapustil velika dela.

Človek kmalu pozabi na smrt svojih dragih. Življenje ni žalovanje, ampak življenje, boj! Rusija bo prenehala žalovati, kakor preneha žalovati rodbina po svojem ljubljencu. Delala bo. In če bo delala v Leninovem duhu, mu bo zgradila sama v sebi nesmrten spomenik. Taka Rusija bo vredna velikega Lenina.

Socializem nima naloge uresničevati moralo meščanske družbe in iz njenih pojmov sestavljati "zvišano" moralo. Socializem hoče novo družbo, na novih temeljih. Na novih temeljih se ne bodo izpremenile samo materialne razmere, ampak tudi moralne, ki so le posledica prvih. Razvile se ne bodo po zakonih moralistov, ampak po zakonih logike.

Akcija za enotno politično stranko californijskega delavstva.

Ko so se pričeli razkoli v socialističnih strankah, so tudi californijski "ekstremisti" po svojih močeh pripomogli do oslavljenja socialistične stranke ob Pacifiku. Od nekod so čuli glas, da evolucija ne bo prinesla socializma, pa je treba revolucije, ako ne že danes, vsaj jutri. Po l. 1919 je californijska socialistična stranka razpadla kakor v mnogo drugih krajih po Zedinjenih državah in več ali manj v ostalih deželah po svetu. Pojavile so se nove struje z edino zveličavnimi programi in edino pravimi taktikami. Prišle so nove stranke, izginjale, in pojavile so se zopet nove. Nekateri so šli k buržvaznim strankam, nekateri k reformističnim, tretji pa so obdržavali svoje seje in zборе v gozdih in v skritih prostorih, in s tem podaljševali službo agentom "justičnega" departmeta in agentom privatnih detektivskih agencij.

Socialistična stranka, kolikor jo je ostalo v teh kritičnih časih, je delala kolikor je mogla, da si ohrani svoje ogrodje. Naši sodrugi so vedeli, da pride čas, ko se bodo vroči in nerazsodni duhovi izpametovali in pomirili, in tedaj pride zopet dan socialistične stranke — dan resnega dela.

Vesten opazovalec je imel v teh letih bogato priliko študirati revolucionarna in nerevolucionarna gibanja. Videl je, da so se skrajno fanatične skupine prelevile v navadne oportunistične grupe, ki se obešajo za sukne raznih liberalnih in reformističnih političarjev. Tisti, ki so preje obsojali vsako druženje z nesocialističnimi elementi, so danes največji oportunisti. Svoja stara gesla so zatajili in se zatekajo k novim, ki niso prav nič radikalna. Anarhija v ameriškem delavskem gibanju, ki so jo povzročile "ekstremne" struje, je dosegla to, kar kapitalistična propaganda ni mogla doseči: Razbila je delavsko politično enoto s tem, da je oslabilila socialistično stranko.

Našo organizacijo so napravili šibko, kar ni nič čudnega. Napadali so jo bolj kakor so napadali kapitalistični razred in sistem, in v svoji gorečnosti so šli tako daleč, da so pomagali kapitalističnim oblastim, ameriški legiji in kluksum, četudi nezavedno, razbijati socialistične shode in organizacije.

Socialistična stranka je še tukaj in napreduje! Druge so izginile, izginjajo, ali pa se preminjajo. Farmerska-delavska stranka je razbita na kose. Komunističnih strank ni več. Federativna farmerska-delavska stranka, ki so jo ustanovili komunisti, je bila popolni fiasko. Worker's party, ki je trdila l. 1921, da ima nad trideset tisoč članov, jih je imela meseca de-

cembra prošlo leto samo še 15,000, kakor je poročal njen tajnik konvenciji. In še ti so skoro vsi v narodnostnih federacijah.

Kako brezploдно je bilo njihovo zaletovanje v stranko, katero so mnogi izmed njih sami pomagali graditi! Sedaj hočejo združenja s socialistično stranko — s to izdajalko delavskega ljudstva, zediniti se hočejo s "kapitalističnimi hlapci", kakor nas naziva nekdo, ki ne bi smel imeti mesta v nobeni delavski organizaciji.

Dne 13. januarja se je vršila v San Franciscu konferenca, na kateri so bile zastopane vse delavske politične skupine in mnogo strokovnih unij v Californiji. Šlo se je za enoten nastop californijskega delavstva pri prihodnjih volitvah. Dne 27. januarja se je vršila druga konferenca, o kateri pa še nimamo poročila.

George G. Kidwell, zastopnik unij, je otvoril prvo konferenco in razložil navzočim njen namen. Dejal je, da je zavedno delavstvo v Californiji za nastopanje na političnem polju v samostojni stranki, in namen tega sestanka je pronajti, ako jo je mogoče ustanoviti ali ne. Priporočal je, naj se ustanovi pod imenom farmarska-delavska stranka. Ker pa zahtevajo tozadevni californijski zakoni, da je treba za ustanovitev nove stranke najmanj trideset tisoč podpisov, ako hoče postaviti kandidate na svoji listi, je priporočal konferenci, naj postavi californijsko delavstvo svoje kandidate na listi socialistične stranke, ki je edina delavska stranka, ki ima legalno pravico do glasovnice. Pojasnil je zastopnikom, da ako delavstvo v Californiji hoče imeti svoje kandidate, morajo napraviti s socialistično stranko sporazum za enotno listo kandidatov vseh skupin, ki bodo na glasovnici označeni pod imenom socialistične stranke.

Cameron H. King, predsednik socialistične stranke v Californiji, je na vprašanja unijskih delegatov odgovoril, da bo socialistična stranka v Californiji postavila svoje kandidate pri primarnih in glavnih volitvah kakor vselej. Pripravljena pa je sodelovati z drugimi delavskimi skupinami za enoten nastop, kar ji dovoljujejo sklepi konvencij socialistične stranke tekom zadnjih par let. Pojasnjeval je propagatorjem nove stranke, da bodo morali dobiti 30,000 podpisov od državljanov, ki so se že *registrirali kot pristaši nove stranke*, kar je dolg proces, ki bo zahteval ogromnega dela in gmotnih žrtev. S tem jim je dal migljaj, da je zanje najboljše, ako se pridružijo stranki, ki že obstoji in ima pravico do mesta na glasovnici. Neki progresivni delegat z imenom Fred Jackson je apeliral na zborovalce, na se zedinijo za skupno stranko, ki pa naj ne bo socialistična, kajti socialistična stranka ni priljubljena pri delavcih in farmerjih, ker jo smatrajo za preveč radikalno.

Unijska delegata Caldwell in Scuhberg sta priporočala, naj konferenca apelira na californijsko socialistično stranko, da zavzame legalne korake za spremenitev imena. Eksekutiva soc. stranke v Calif. naj bi namreč sporočila administraciji države California, da želi na glasovnici spremeniti ime iz *socialistična stranka* v n. pr. *farmarska-delavska stranka*. S tem bi bilo njeno ime odpravljeno iz glasovnice, kate-rega bi nadomestilo ime "farmarsko-delavska stranka".

Sodrug King se je dvignil in podal odločno izjavo, da socialistična stranka v Californiji niti malo ne namerava podvzeti kakšne korake za spremenitev svojega imena, kajti če bi storila kaj takega, bi napravila samomor. "Nobena eksekutiva californijske socialistične stranke, in nobeno sodišče nima moči ukazovati 25,000 californijskim registriranim socialistom, da morajo ustanoviti novo stranko, oziroma spremeniti ime svoji," je dejal sod. King, in nadaljeval: "Ako bi eksekutiva naše stranke v tej državi skušala podvzeti korake za spremenitev imena, bi jo članstvo vrglo iz stranke predno bi se dobro zavedla. In to bi bil edini pošten in pravilen korak.

"Verjamem, da je ime 'socialist' zoperno mnogim, ki so storili vse kar je bilo v njih moči tekom zadnjih let, da razbijejo socialistično stranko.

"Kapitalistom ime socialist gotovo ni priljubljeno. Toda izberite si kakoršnokoli ime, ako bo vaša stranka delavska stranka, jo bodo kapitalistični interesi razkričali za rdečo, in nevednim ljudem zopet ne bo 'priljubljena'. Končno vas zagotavljam, da bo *socialistična stranka ostala na glasovnici kot socialistična stranka!*"

D. J. Gorman iz Los Angelesa je dejal, da komunisti ne bodo hoteli podpirati delavskih kandidatov, ako bodo označeni na socialistični glasovnici. Dejal je, da reprezentira 40,000 delavcev v losangelski delavski stranki.

Socialist Alexander Horr mu je odgovoril, da ne reprezentira nikogar drugega razun sebe. Njegova trditev, da je tukaj kot zastopnik 40,000 losangelskih delavcev, združenih v delavski stranki, je navadna domišljija. V losangelski delavski stranki je tudi socialistična stranka, in kolikor je dobila glasov, so bili socialistični, drugih pa je bilo zelo malo." Horr je nadaljeval:

"Vi, ki ste se ločili od socialistične stranke, nekateri na levo, drugi na desno, MORATE BITI VESELI, DA NAS JE OSTALO VSAJ NEKAJ, KI SMO VZDRŽALI ORGANIZACIJO SOCIALISTIČNE STRANKE, DA IMATE SE-DAJ VSAJ ENO ZATOČIŠČE OB VOLITVAH. KAJ BI IMELI, AKO NE BI BILO V KRITIČNIH DNEVIH NIKOGAR, KI BI SKRBEL, DA SE SOCIALISTIČNA STRANKA OHRANI? Bodite

zadovoljni, da imate to stranko, v kateri imate edino uspešno možnost nastopati na političnem polju."

D. J. Gorman je bil dne 3. julija prošlo leto na konvenciji farmerske-delavske stranke v Chicagi, ki so jo okupirali pristaši Workers' Party in jo spremenili v "federativno" farmersko-delavsko stranko. Gorman se je dal v "imenu" californijskega delavstva izvoliti v njen izvrševalni odbor. Sedaj je brez vsake stranke, socialistično pa sovraži.

Jack Weinberger, zastopnik californijske farmerske-delavske stranke je po govoru socialističnega Horra dejal: "Pred štirimi leti je naša stranka potrošila \$2,000 v prizadevanju, da pride na glasovnico, pa smo mizerno propadli. Čemu izgubljate čas, ko vidite, da nimate druge poti kakor da se sporazumete s socialistično stranko in postavite skupno listo svojih in socialističnih kandidatov na socialistični glasovnici. Druge poti nimate!"

Ob zaključku prve konference je dejal njen tajnik Kidwell: "Socialistična stranka ima skoro sto tisoč glasov v tej državi. Druge manjšinske skupine bodo najbrž v stanju dodati nadaljnjih 50,000 glasov. V interesu nas vseh je, da se zedinimo za skupno listo v boju proti kapitalističnim strankam."

Izvoljen je bil odbor, ki je imel nalogo delati na pripravah za drugo skupno konferenco, ki se je vršila, kakor že omenjeno, dne 27. februarja.

Ali nam niso pravili, da je socialistična stranka mrtva, da je ni več in take reči? Ta članek dokazuje nasprotno.

Kako se izročajo naravna bogastva, zemlja, koncesije itd., privatnim interesom.

Razne železniške družbe imajo ogromna zemljišča, v kolikor jih niso že razprodale, ki so jih dobile od vlade zastonj ali pa skoro zastonj. Zemlja, vredna stotine milijonov dolarjev, jim je bila takorekoč podarjena. Mnoga premogovna polja so prišla v roke posameznikov, ne da bi dobila država zanje kako odškodnino.

Naravna bogastva so bila ljudstvu ugrabljena, večinoma "legalnim" potom. Korupcija je spremljala skoro vse transakcije.

Časopisje je dvignilo zadnje čase mnogo prahu radi "razkritja" kupčije, v katero so zapleteni Albert B. Fall iz New Mexike, ki je bil notranji tajnik v Hardingovem kabinetu, oljni magnat Harry F. Sinclair in nekaj drugih visokih politikov in "državnikov". Časopisje poroča, da so v ta škandal, katerega nekateri na-

zivajo za izdajstvo domovine, zapleteni tudi mornarični tajnik Edward Denby, pomožni mornarični tajnik Theodore Roosevelt, generalni pravdnik Harry M. Daugherty, Archie Roosevelt in precej drugih, ki so pomagali, da so prišla oljna polja v Wyomingu, znana pod imenom Teapot Dome Oil Reserve, v najem oljnemu magnatu H. F. Sinclairju za slepo ceno. Ta oljna polja, ki so zvezina posest, so bila prvotno pod upravo mornaričnega tajnika. A. B. Fall, tajnik za notranje zadeve v Hardingovem kabinetu, je izposloval, da so bila predana pod upravo njegovega oddelka. Potem je bila izvršena kupčija, ki je bivšemu senatorju Fallu pripomogla do bogastva, kakor so izpovedale nekatere priče pred kongresno preiskovalno komisijo.

Oljni magnat Edward L. Doheny je dobil v "najem" bogata oljna polja v Californiji na isti način kakor Sinclairjeva družba v Wyomingu.

Ko je prišel "škandal" na dan, so demokratje zakričali najglasnejše. Republikanci so jih opozorili, da ni bilo pod njihovo administracijo nič boljše. Kar se je izvedelo, je malo, v primeri s tistim, kar še ni razkrito javnosti.

Za republikansko stranko ni razkritje "najnovejšega" škandala prav nič prijetna stvar. Volitve so blizu in demokratje bodo skrbeli, da diskreditirajo republikansko administracijo pred volilci. Ko bi Coolidge mogel, bi izrekel obsodbo nad krivci in tako opral svojo stranko, toda v afero so zapleteni najvišji krogi v kapitalističnem svetu in visoke osebnosti v republikanski stranki. Transakcija ne bi mogla biti izvršena, ako ne bi delali odgovorni faktorji v Washingtonu sporazumno drug z drugim.

Pisanja in kričanja o tej korupciji je bilo že mnogo; nadaljevalo se bo še en čas, potem pa se bo stvar v javnosti počasi pozabila, kakor navadno. Kongresna preiskava bo najbrž dognala, da sta dobila H. F. Sinclair in E. L. Doheny oljna polja v najem postavnim načinom. Izrečene bo še nekoliko graje, par republikanskih politikarjev se bo počasi umaknilo — oljne družbe pa bodo spravile denar, ki ga bodo dobile za olje, vzeto iz zemlje na federalnih rezervacijah.

Korupcija ne more biti odpravljena v kapitalistični družbi. Ostala bo še dolgo potem, ko že ne bo več kapitalizma v današnjem pomenu besede. Ampak korupcijo se lahko omeji že v kapitalistični družbi. V Zedinjenih državah bi jo bilo veliko manj, če bi delavstvo poslalo v kongres in legislature jaka socialistična zastopstva, ki bi pazila na vsak korak vladajočih strank.

Največja sila, ki jo delavstvo lahko poseduje in ž njo odločuje, je njegovo število. To število pa je sila šele tedaj, če je organizirana politično in gospodarsko.

ANGLEŠKA DELAVSKA STRANKA NA VLADI.

Pred petdesetimi leti angleško delavstvo še ni imelo svoje delavske stranke. Le tu pa tam so se pojavljali posamezniki, ki so agitirali za osamosvojitve delavstva na političnem polju. Aristokracija je prvačila v vsem angleškem javnem življenju. Zbornica lordov je bila takrat odločujoča in veliko vplivnejša kakor zbornica poslancev. Angleške strokovne unije se niso navduševale za politiko. Mnogi unijski voditelji so bili politiki v liberalni stranki, ali pa so jo podpirali v njenih bojih.

Leta 1874 so postavile delavske organizacije štirinajst kandidatov, izmed katerih sta bila dva izvoljena. To je bil eden prvih večjih poizkusov za samostojno politično akcijo angleškega delavstva. Pri volitvah l. 1880 so delavci izvolili enajst svojih poslancev, med njimi šest rudarjev. To niso bili socialisti, ampak delavski liberalci brez svoje stranke.

Unije so bile še vedno indiferentne v politiki in propaganda za ustanovitev delavske stranke je našla v njih le malo odmeva, kljub začetnim uspehom pri državnozbornih volitvah.

Na zboru angleških strokovnih unij l. 1887 je nastopil J. Keir Hardie za ustanovitev delavske stranke in apeliral na delegate, naj prekinejo vse stike s kapitalističnimi strankami. Keir Hardie, ki je znan vsakemu socialistu, je s svojimi somišljeniki neumorno deloval za organizacijo delavstva na političnem polju, in kot rezultat tega je bila l. 1893 ustanovljena neodvisna delavska stranka (Independent Labour Party), ki je bila v Angliji to, kar so bile v drugih deželah socialistične stranke. Leto poprej je bil sodrug Keir Hardie izvoljen v parlament.

Neodvisna delavska stranka je pod Hardiejevim vodstvom nadaljevala propagando med unijskim delavstvom za delavsko stranko in dobivala vedno več pristašev. Pri volitvah l. 1895 je neodvisna delavska stranka postavila 28 kandidatov, toda niti eden ni bil izvoljen.

Keir Hardie in drugi zagovorniki delavske stranke niso izgubili vere v svojo stvar radi tega poraza. V tem oziru bi se ameriški unijski voditelji lahko marsikaj naučili od njih. L. 1898 je bil izvoljen poseben odbor delavskega zastopstva, katerega tajnik je bil J. Ramsay MacDonald, sedanjí ministerski predsednik. L. 1900 je prišla na pozorišče delavska stranka, v

kateri so bile združene unije, neodvisna delavska stranka in razne druge delavske organizacije, ki so se izrekle za neodvisno politično akcijo. Vse nji pridružene skupine so imele 375.000 članov, pri volitvah imenovange leta je dobila 65.000 glasov in izvolila je dva zastopnika v parlament.

L. 1906 je postavila delavska stranka petdeset kandidatov, izmed katerih je bilo 29 izvoljenih, med njimi Ramsay MacDonald. V stranki so se pričeli boji med socialisti in konservativnimi elementi, neodvisna stranka pa je vršila vzgojevalno delo v socialističnem duhu in si tako priborila vodstvo v angleški stranki. Ramsay MacDonald je v teh letih pokazal visoko prevdarnost in spretnost voditelja, kakoršnih je malo na svetu. Delavska stranka je l. 1913. štela že nad dva milijona članov, sedaj pa jih ima nad tri milijone in pri zadnjih volitvah so dobili njeni kandidati nad štiri milijone glasov.

V začetku vojne je Ramsay MacDonald odstopil kot tajnik delavske stranke, ker so se pojavile v nji dve struji, ki sta imeli vsaka svoje stališče z ozirom na vojno. Na vodstvo delavske stranke so prišli unijski voditelji, ki so ostali na krmi-

lu do l. 1917, ko je pričela neodvisna delavska stranka z energično propagando proti nadaljevanju vojne. Vso delavsko stranko je koncem vojne in po vojni preževal socialistični duh. Danes je ona vodilna članica socialistične in delavske internacionale, ki je bila ustanovljena prošlo leto v Hamburgu. Sedež Internacionale je v Londonu.

J. Ramsay MacDonald.

L. 1922 je angleška delavska stranka izvolila 143 poslancev v parlament, pri volitvah koncem prošlega leta pa je njena reprezentacija narasla na 192 poslancev.

Konservativna stranka, ki je prišla na krmilo po padcu Lloyd Georgeve koalicijske vlade, je dobila dne 21. januarja v parlamentu nezaupnico. Dan pozneje je podal Stanley Baldwin s svojim kabineto ostavko in J. Ramsay MacDonald je dobil nalog sestaviti novo vlado. Tako je dobila Anglija prvo delavsko vlado.

Ramsay MacDonald, sedanji ministerski predsednik in minister za zunanje zadeve, je sin škotskega ribiča. Študiral je za ljudskošolskega učitelja. To mu ni bilo dovolj. Porabil je vsako priliko za študiranje in se tako seznanil s socialistično literaturo. V delavskem gibanju je postal aktiven že v svojih mladostnih letih. Spisal je tudi več knjig, v katerih razpravlja o socializmu. MacDonald je dober govornik in eden najboljših socialističnih politikov, kar jih je produciralo angleško delavsko gibanje. Sposobnosti mu ne more nihče odrekati.

Rezultat angleških volitev koncem prošlega leta je povzročil veliko nervoznost v vrstah angleškega kapitalizma. Velefinančniki so pričeli delati priprave za naložitev svojega denarja v inozemstvu. Industrialci so premišljevali, ako ne bi bilo dobro omejiti obrat in pognati še več delavcev v brezposelnost. Aristokraciji ni šlo v glavo, da more vladati še kdo drugi kakor ona. Kaj pa so delavci in njihovi intelektualci? Izkušeni nimajo, odgovornosti ne poznajo, pa hočejo vladati!

Angleška delavska stranka nima nikakih iluzij. Ona ve, da socialističnega programa s sedanjostjo ne bo mogla izvajati. Pri zadnjem zasedanju je njen poslanec sodrug Philip Snowden predložil parlamentu predlogo, v kateri je izrekel, da je kapitalistični sistem izvršil svojo zgodovinsko nalogo in je sedaj bankrotiral. Mesto kapitalizma je treba zgraditi socialistično ekonomsko uredbo, za katero naj se izreče angleški parlament. Debata o predlogi je bila dolga in o nji so pisali vsi listi po svetu. To je bila prva predloga te vrste v zgodovini parlamentov velikih držav. Mnogi so se iz nje norčevali, drugi so gledali s strahom v bodočnost. Snowden je finančni minister v novem kabinetu.

Angleška delavska stranka nima večine v sedanjem parlamentu, v katerem ima 192 izmed 615 poslancev. Na vladi bo ostala le toliko časa, dokler bodo liberalci glasovali za njene predloge. V tem slučaju more računati le na okoli 70 glasov večine. Prevezela je vlado, ker je do nje kot druga najjačja stranka opravičena. Konservativna, ki je najjačja stranka, je dobila nezaupnico. V takih slučajih ima sestaviti vlado druga najjačja stranka. Ako bi delavska stranka odklonila sestaviti vlado, bi s

tem pokazala, da se boji odgovornosti, kar bi ji le škodovalo. Pride pa čas, ki morda ni več daleč, ko bo delavska stranka dobila večino in potem šele bo v stanju izvajati program, ki vodi v socializem. Sedaj mu bo gladila le pota, da si olajša delo v bodoče. Prehod iz kapitalizma v socializem je evolucijski in angleška delavska stranka se tega zaveda.

Ko je prišla na vlado, je bilo angleško železniško delavstvo na stavki. Poravnati difference med vodstvi nasprotujočih si unij in med železničarji in železniškimi družbami je bil njen prvi problem.

Po svetovni vojni je bilo v Angliji vedno od enega do dva milijona delavcev brez posla. Vprašanja brezposelnosti se je nova vlada lotila z vso vnemo.

Delavska stranka je vedno propagirala priznanje sovjetske Rusije. Borila se je proti taktiki konservativne stranke, ki je bila sovražna sovjetski Rusiji in ni hotela priznati njenega režima. Prizadevanju delavske stranke je pripisati, da je bila v Anglijo dopuščena ruska trgovska misija in da se nahaja v Moskvi angleška trgovska komisija. Trgovski odnosi med Anglijo in Rusijo so bili radi teh naporov delavske stranke boljši kakor med Rusijo in katerokoli drugo večjo kapitalistično deželo. Eden prvih činov delavske vlade bo priznanje sovjetske vlade. Pri tem bo naletela na veliko opozicijo pri torijih (konservativna stranka), toda računa na pomoč liberalcev, ki so se pri zadnjih volitvah tudi izrekli za priznanje ruske vlade.

Angleška delavska stranka hoče napraviti iz sedanje Lige narodov resnično ligo. Ona smatra, da je liga velik korak naprej v razvoju zbliževanja narodov in dežel, zato jo je treba ohraniti in izpopolnjevati. Skušala bo dobiti v Ligo narodov Nemčijo, Rusijo in Zedinjene države ter jo iztrgati izpod vpliva stare diplomacije ter napraviti iz nje resničen mednarodni demokratični parlament, ki bo imel za seboj javno mnenje in s tem moč za izvajanje svojih zaključkov.

Delavska vlada bo skušala z raznimi deželami napraviti sporazume za razoboroževanje. Podvezela bo korake za rešitev sporov med Nemčijo in Francijo in za revizijo versailske mirovne pogodbe. Francoska vlada nima v novi angleški vladi nobene zaslombe, kar je eden izmed vzrokov za padanje francoskega franka. Nemčiji bo nudila vso svojo mogočo pomoč za gospodarsko rekonstrukcijo; predno pa bo to mogoče, se mora med Nemčijo in Francijo vzpostaviti stabilnejše odnose. Nemčija ne more prospevati, dokler bo šla politika Francije v smeri potlačevati Nemčijo. V vprašanju Indije in kolonij je delavska stranka za politiko tolerance; obljubila je osvoboditi vse politične jetnike v Indiji in napraviti s kolonijami

pogodbe, v katerih bodo zavarovani ljudski, plemenski in narodnostni interesi.

Velika Britanija je največji in najmočnejši imperij na svetu. Razvijala se je hitro, ker ni ovirala razvojnih zakonov kakor so jih večinoma vse druge države. Bila je ena prvih dežel, razun te republike, v kateri je dobilo ljudstvo volilno pravico. Iz male otoške deželice se je razvila v silo, kakoršne svet še ni poznal. Prihod delavske stranke na vlado Anglije je torej važen in posebno za delavsko gibanje velepomemben dogodek.

Premog in njegove žrtve.

Ako bi nenadoma izginil ves premog, bi zadela človeštvo ena najhujših katastrof — večja, kakor si jo more poprečen človek predstavljati. Kaj bi bila industrija brez premoga? In če bi premog nekega jutra izginil — kaj bi sledilo? Da kriza!!

Milijone delavcev po svetu je zaposlenih s kopanjem in prevažanjem premoga. Kdo ne pozna premogarjev — "koalmajnerjev" v Ameriki, "knapov" v starem kraju Nevarnosti, katerim so izpostavljeni premogariji, so znane le tistim, ki hodijo v rove služiti kruha.

Število ponesrečencev med premogariji je ogromno. Neštete žrtve so padle — za premog. Nešteto premogarjev je šlo zdravih v rove, ven so prišli pohabljeni za vse življenje. Nepopisne tragedije so se dogajale in se dogajajo po "koalmajnerskih kempah." In ni še konca.

Dne 25. januarja se je dogodila eksplozija v premogovniku v bližini Johnston City, Ill. Samo kratka vest: dvaintrideset mrtvih, devet nevarno poškodovanih . . .

Pritekle so k rovu žene, matere, sestre, in čakale, kedaj pridejo na površje njih dragi. Nekateri so prišli, druge so prinesli. Žene so objemale mrtve može in jih klicale v življenje, otroci so jokali, drugim se je srce trgalo tuge. Opisati take tragedije je nemogoče. Človek jih mora čutiti, ali pa jih ne pozna.

Komaj se je razširila vest o katastrofi v Johnston Cityju, je prišla enaka vest iz Shanktowna, Pa.: Eksplozija plinov v rovu, ena in trideset mrtvih . . .

Sedaj se vrše preiskave. Po vsaki katastrofi preiskujejo. Potem se na nesrečo pozabi, razun v tistih družinah, ki so izgubile očete ali sinove. Dogode se nove eksplozije, katerim slede nove preiskave, in ljudje z nova pozabijo, razun nekaterih, ki ne morejo pozabiti, tudi če bi hoteli.

Enkrat se bo treba domisliti, da je boljše preiskovati preje, ne pa čakati na eksplozije.

Premogarjevemu življenju bi bilo treba dvigniti ceno. Ako ne bi bilo tako poceni, kot je, bi ga bolj varovali. Dobilo bo pravo vrednost, kadar bomo znali boljše ceniti tiste, ki kopljejo premog, kakor pa tiste, ki posedujejo rove.

"Proletarec" je glasilo slovenskega socialističnega delavstva v Zedinjenih državah. Proletarec je list, ki propagira socialistični program, vzgaja značaje in vzdiguje samospoštovanje s tem, da širi med delavstvom razredno zavest. Vi pa razširjajte Proletarca.

Individualistične misli.

(Nadaljevanje.)

Roparski morilec je tudi nasprotnik socializma; toda on nas tukaj ne zanima. Njegova desperatna teorija nima praktičnega pomena v bojih, ki se vodijo za obliko človeške družbe, dasi bi se tudi on lahko skliceval na individualističnega teoretičarja Marksa Stirnerja. Ne moremo se baviti s posameznimi inansami individualizma, temveč moramo vzeti v poštev le tiste njegove splošne znake, ki se rabijo kot argumenti v boju zoper socializem.

Kaj je individualizem?

V navadni jezikovni rabi je individuum posamezni človek. Kar je samo v sebi celota, kar se ne more deliti (dividirati), to je individuum — nekaj nedeljivega. Tako kakor človek je seveda tudi posamezen zajec, posamezen lev, posamezen grm, posamezna cvetlica individuum.

Izraz je natančen in ni natančen. Če se človek secira, se lahko razdeli v posamezne ude, ali nobeden teh udov ni tedaj organična celota kakor človek sam. Toda človekovo telo je sestavljeno iz milijonov celic; posamezna celica (stanica) je organična celota in razne živalice so sestavljene iz ene same celice. Človek je organizacija, organizirana skupina celic. Teoretično je mogoče to skupino razdeliti v njene posamezne dele, celice, in teoretično je vsaka taka celica individuum zase.

V praksi, kakor jo uveljavlja življenje, se moramo seveda zadovoljiti s tem, da vzamemo človeka kot individuum. Celota posameznega človeka in njegova posebnost je predpostavka individualizma. Tiste lastnosti, ki se najbolj drže človeka in ga razlikujejo od drugih ljudi, so njegova individualnost.

Pot individualistične filozofije je približno ta: Jaz sem jaz; nihče ne more biti to, kar sem jaz. Vsi ljudje se v tem ali onem razlikujejo od mene; jaz se v tem ali onem razlikujem od vseh. S svojo individualnostjo sem bil rojen jaz, zase. Namen moje eksistence je moj jaz; moja naloga je razvoj moje individualnosti. S tem, da sem rojen kot jaz, kot posebno bitje, kateremu ni enakega, sem prinesel s seboj na svet pravico, da se poslužim vsega, kar more koristiti moji individualnosti. Ves svet lahko smatram za svojo lastnino; meja moje pravice je tam, kjer je meja moje moči. Česar ne morem doseči, do tega nimam pravice; kar si morem prilastiti, si vzamem po pravici.

Iz tega se lahko izvaja pravica do vsakega zločina, do vsakega zatiranja, do vsake samovolje. Teoretično so res razni individualistični filozofi naglašali tako neomejeno pravico posameznika. Da se praksa ne vjema s to teorijo, se razlaga z dvojnim dejstvom.

Z individualističnega stališča ima posameznik le do samega sebe obzire. Napram vsemu ostalemu svetu je brezobziren. Ali obzirnost do samega sebe ga sili, da postopa v mnogih rečeh navidezno tako, kakor da se ozira na interese drugih. Dovolj je močan, da bi lahko umoril soseda in mu vzel njegovo imetje. Vendar ne stori tega, ker bi se lahko sosedovi sorodniki združili in ubili njega. Ne zaradi soseda, temveč zaradi sebe, zaradi svoje varnosti pusti soseda pri miru.

Poleg enega "jaz" je mnogo drugih "jaz" na svetu. Vsak drugi individuum ima enake absolutne pravice kakor jaz. Vsled tega so interesi vsakega posameznika v konfliktu z interesi vseh drugih posameznikov. To je boj vseh proti vsem. V tem boju je moj jaz v tisočerihi nevarnostih, ki jih lahko zmanjšam, če se o gotovih rečeh pogodim z drugimi. Pravico imam do vsega, kar je na njem; toda moja potreba ni tako velika, zato lahko prepustim nekaj svoje neomejene pravice drugim, z namenom, da pospešim s tem svoje interese.

Tako nastane družba.

Individualnostno je "jaz" prvo, družba, naj bo že kakršnakoli, pa sekundarno.

Pri takem razlaganju je družba kajpada orodje močnih. Če je individualna pravica tako utemeljena, kakor smo videli, ostanejo seveda tudi v družbi individualni interesi glavno. Tisti, ki so sposobnejši, imajo že pri pogodbi, pri ustanovitvi družbe popolno pravico, da mislijo na svoje interese in da jih podpro, čimbolje morejo. Ako je to na škodo drugih, so ti drugi sami krivi; zakaj pa so slabejši? V družbi, ki je že ustanovljena, ima individuum pravico, da se zopet razvija, kolikor dopušča, svojo moč. Ako nasprotuje pisana pogodba njegovim interesom, ni dolžan, da jo spoštuje; vprašanje je le v tem, če je dovolj močan, da jo prekrši brez škode zase. Če je, tedaj je zopet njegova moč njegova pravica. Zakonu mora biti pokoren, kdor se ne zna in ne more odtegniti njegovim šibam; kdor je dovolj sposoben, ga pa pogazi in si napravi svoj zakon sam.

S temi načeli se lahko opravičuje Kajnov ubojstvo, zaslužnje Helotov, podložnost žensk, iztrebljenje "divjih" plemen, monarhistična avtokracija, kapitalistično izkoriščanje i. t. d.

Na očitane brutalnosti in surovosti odgovarja individualizem, da je njegova teorija aristokratska. Kam bi prišel svet, če bi se slabotnim in nesposobnim prepustilo gospodstvo? Močni so ustvarjeni, da rabijo svojo moč. S tem, da jim je natura dala moč, jih je določila za gospodarje; slabotnejši ne morejo biti po naravi nič drugega kakor hlapci. Konj ne more biti nad človekom; ne more biti, ker ni sposoben, da bi se postavil nadenj. Človek bi bil blazen, če bi se podal pod konjsko gospodstvo ali če bi

dal konjem enake pravice; prav tako bi bilo absurdno, če bi močni in sposobni dovolili slabim in nesposobnim, da vladajo, ali pa če bi jim priznali enake pravice. Najmočnejši — to so najboljši; svet je najboljši, če vladajo na njem najboljši, tisti, ki so aristokrati po naruri. Oni so posebno pleme, vzvišeno nad plebejci; in v tem aristokratskem plemenu imajo zopet posamezniki svojo vrsto. Uspeh odločuje, uspeh opravičuje vse.

Če je mogel posameznik sto drugih upogniti v svojo službo, je to dokaz, da je on sposoben, onih sto pa nesposobnih. Torej je popolnoma prav, da gospoduje in oni hlapčujejo, kajti naravno je. Če se izmed takih gospodujočih eden povzpne nadnje, če uniči nekatere izmed njih, če prisili druge v svojo službo, je zopet dokazal svojo boljšo sposobnost; preprečil je s tem vpliv nesposobnosti; njegov rezultat kaže, da je njegovo delo oplemenjevalno.

Ne vpraša se, na kakšen način so prišli Rockefellerjevi milijoni v njegove roke; prišli so. On jih je mogel pridobiti, drugi niso mogli tega preprečiti; torej je njegovo bogastvo popolnoma opravičeno, brez obzira na sredstva, s katerimi je bilo znešeno na kup. Rockefeller je velik aristokrat, tisti, ki so delali in delajo zanj, so plebejci, neplemenite nature in njih naravni poklic je, da hlapčujejo aristokratu.

To so logične posledice individualizma, do kakršnih je n. pr. prihajal Nietzsche. Seveda je na tisoče individualistov, ki ne grede tako daleč, to se pravi, ki niso tako dosledni. Ogledali si bomo še nekoliko nje, potem bomo pa vprašali, kaj pravi na to socializem.

Socialist ni tisti, ki se trka na prsa in kliče: Jaz sem rdeč in boljši socialist kot tisti, ki so v organizaciji!

Socialist mora biti član socialistične organizacije in se udeleževati njenih bojev. Socialist mora biti agitator med svojimi tovariši, da pomaga povečati armado, ki se bojuje za njegove cilje. Kdor to izpolnjuje, sme reči, da je socialist.

V prihodnji izdaji pričnemo priobčevati povest MARIŠA izpod peresa našega pisatelja Angela Cerkvenika. Priobčili bomo daljši življenjepis o Nikolaju Leninu. V eni bodočih izdaj bo objavljen članek o situaciji v ruski komunistični stranki. Priobčili bomo zanimiv članek o ameriških podpornih organizacijah in njihovih vplivih na delavsko gibanje. Ako hočete biti poučeni o delavskem gibanju po svetu, o mednarodni politični in gospodarski situaciji, o delovanju angleške delavske stranke itd., s socialističnega stališča, čitajte "Proletarca".

Mojzes ali Darwin

spisal

Dr. A. DODEL,
vseučiliški profesor v Curihu.

(Nadaljevanje.)

Zadnjič:

Vsako pravo spoznanje nas naredi strpne.

Religija posameznega človeka je njegova privatna posest v katero se vmešati in besedičiti ni ma pravice nobena oblast in nobena država in še veliko manj papež, ki je tudi le *zmojljivi človek*. — Kdor počuti metafizično potrebo, postati blažen z vero na oni svet, naj zadovolji svojo potrebo na svoj način in naj moli na Višarjih na Horebu ali Sinaju, v Meki ali v Rimu, v puštinji ali na cvetočem otoku, če le ne greši s svojim delom proti blaginji drugih. Kdor pa *noče* o življenju na onem svetu nič vedeti, že ker je to *nemogoče*, tega ne smemo moliti v njegovem prizadevanju, z drugimi vred ustvariti *že na tem svetu nebesa in v svojo* in drugih srečo izpremeniti zemljo v raj. Tako bomo *ljudje*. Blaženost poredinca je pa lahko samo takrat popolna, če ni s srečo drugih v nasprotju, temveč v popolnem soglasju. Iz tega izhaja naravna, ljudi vredna morala in etika, ki bo visoko nad vsemi verskimi dogmami svetila v najdaljšo bodočnost.

Princip napredujočega razvoja, ki je smer, v kateri misli Darwinist, *ta naravni zakon vednega, čeprav počasnega napredovanja k boljšemu je veselo oznanjenje, evangelij spoznanja narave*.

Sedaj pa odločite sami, če smo ali nismo Darwinisti religiozni. — Končno se ne gre za imenovanje: *histvo*, vsebina, je vendar glavna reč. Črka mori — to vemo vsi, katere vere smo tudi. "Ime je zvok in dim."

In kaj nas uči naša ljudska šola?

Prvo pribijem eno—neoporekljivo dejstvo: *na ljudsko šolo EDINO niso prirodoslovske vede skoraj nič uplivate; če odštejemo zunanji blesk in sijaj, je ostala v svojem jedru nedotaknjena od dobe prirodoslovja*.

V skoro vseh deželah uče v ljudskih šolah še vedno zmoto mojzeističnega poročila o stvarjenju kot sveto resnico.

V štiridesetih in petdesetih letih, ko so marsikateri od nas še obiskovali ljudsko šolo, so uporabljali kot versko učilo Krištofa Šmida "Biblijske zgodbe" v večini ljudskih šol nemške Švice. Tu smo še slišali povesti o govoreči kači v raju, o Mojzesovih čudežih, o Danielovem bitvanju v levji jami, o Jonu v trebuhu velike morske ribe itd. Čudeži, čudeži in zopet čudeži! Toda te Krištof Šmidove "Biblijske zgodbe" so bile zelo zanimivo urejene. Otroci ljubijo takšen jezik — pri tej zabavi smo bili blaženi. — Ta-

krat se še ni dalo mnogo ugovarjati: vera v čudeže je spadala k zavesti vsega naroda. Saj ni še noben Darwin obelodanil svoje teorije.

Toda po Darwinu so še vedno izhajale leto za letom v novih natisih "104 biblijske zgodbe za šolo in rodbine" iz Calwerske založne družbe. Deset let po izdanju Darwinove knjige, leta 1869, so izdali 211. natis tiste knjige. Ostala je učilo za verski pouk v mnogo protestantskih šolah nemških držav in v reformiranih šolah nekaterih švicarskih kantonov. (V Waadtu je izšel celo poseben francoski prevod za francoske šole.) Ta calwerska knjižica o čudežih je tako ugajala cerkvi in državi, da je do leta 1869. izšla v nič manj ko 64 jezikih — celo v *kitajščini*! V njej se pripoveduje še mnogo več čudežev kakor pri Krištofu Šmidu; da, najglavnejši čudeži so celo *upodobljeni*, da bi le otroško dušo omamili z vsemi sredstvi fantazije.

Upodobljeno in razloženo je na pr.: govoreča kača na drevesu spoznanja in naga Eva, angelj s plamtečim mečem pri izgonu iz raja, vesoljni potop, trije angelji pri Abrahamu in za vrati smejoča se Sara, pogin Sodome in Gomore, pri čemur vihti debela, nerodna švabska kmečka dekla plamteči meč proti gorečemu mestu, ogo-ljufanje Jakobovo za pravice prvorojenstva, sedem suhih krav v Faraonovih sanjah, Mojzesovi čudeži pred Faraonom (palica in kača), kako je padala mana v puščavi, plamteči Sinaj s pozavnami, ki mole iz oblakov, dež jerebic, Mojzesov čudež ob skali, češčenje kače, *Bilijamov govoreči osel*, ki ne more dalje, ker mu stoji angelj na potu, *Jozua zapoveduje solncu in luni, naj stojita*, prerok Natan pred zakonolomskim Davidom in zraven je otrokom natančno razložena vsa zgodba o njegovem prešestovanju z Urijevo ženo in pri tem je napisano: "Bog je dovolil, da je bil Urija ubit." Upodobljen je tudi prerok Elija z belo vrano ob potoku Krit, prerok Jona, kako ga morska riba po treh dneh izvrže na suho (krasna slika), in tudi prerok Daniel med levji. — Na sličan način so upodobljeni tudi čudeži novega testamenta.

Ta knjiga čudežev je v rabi v mnogih krajih Nemčije in Švice še danes kot versko učilo, in njene vsebine se uče stotisoči šolskih otrok (in odraslih) kot nedotakljive, svete resnice.

V evangelijsko-protestantovskih šolah Badenske ni bilo mnogo bolje z verskimi učili, ki začno tudi z *mojzeistično pripovedko o stvarjenju* in vodijo skozi vse čudeže starega in novega testamenta; le da manjkajo v tej knjigi (pred sabo imam izdajo od 1869) čudeže pred-čujoče slike.

(Dalje prihodnjič.)

Zelo lahko je govorančiti tjavendan in obsojati tjavendan. Poučiti se o faktih in iskati resnico je težje opravilo. Toda med prvim in drugim človekom je velika razlika.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA.

DOPISI.

LIBRARYSKA KONFERENCA SOCIALISTIČNIH KLUBOV J. S. Z. V PA. SIJAJNO USPELA.

Library, Pa. — Konferenca socialističnih klubov J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji, ki se je vršila v nedeljo 27. januarja, je dobro uspela. Na zboru je bilo navzočih petinštirideset sodrugov in sodruginj. Zastopanih je bilo deset soc. klubov in nekaj društev Izobraževalne akcije J. S. Z.

Konferenco je otvoril njen tajnik sodrug John Terčelj. Za predsednika zborovanja je bil izvoljen sod. Joseph Zorko iz West Newtona, za zapisnikarja pa Louis Kveder iz Pittsburgha.

Prihodnja konferenca se bo vršila v nedeljo 30. marca v Broughtonu. Za konferenčnega tajnika je bil izvoljen sodrug John Jereb iz Canonsburga.

Predno je pričela konferenca z delom, je sodrug Terčelj pozval navzoče, naj vstanejo v znak šočalja in v spomin pokojnemu sodrugu Nikolaju Leninu.

Nato je predložil dnevni red, ki je bil soglasno sprejet. Zapisnik zadnje konference je bil sprejet kot je bil čitan. Poročila zastopnikov so bila zelo zanimiva. Vsi delegatje so poročali o napredovanju svojih klubov in o aktivnostih, ki jih vrše na raznih poljih dela za socializem in socialistično vzgojo. Kampanja za nabiranje prispevkov v organizatorični fond soc. stranke je bila uspešna. Mnogo društev se je pridružilo Izobraževalni akciji J. S. Z., druga pa so sklenila ostati še v nadalje včlanjena pri nji. Med zastopniki je bilo nekaj zelo mladih sodrugov, ki so nam garancija, da bo socialistično gibanje v zapadni Pennsylvaniji tudi v bodoče napredovalo.

Za sedež prihodnje konference, ki se bo vršila, kakor omenjeno, zadnjo nedeljo v marcu, so bile predlagane tri naselbine: Avella, Broughton in Moon Run. Večina se je izrekla za Broughton, ker ima boljše zveze z okoliškimi naselbinami, kakor pa Avella, za katero je bilo oddanih dvanajst glasov. Mnenje večine delegatov je bilo, naj se vrši konferenca na Avelli enkrat v poletju. V sedanjem letnem času pa je boljše, da se izbere naselbino, ki ima dobre prometne zveze. To je bil razlog, da je večina glasovala, naj se prihodnja konferenca vrši v Broughtonu.

Popoldne se je vršil v isti dvorani v (Slov. domu) shod, ki je bil zelo številno obiskan. Pred otvoritvijo shoda je zaigrala slovenska godba iz Libraryja par točk, katere je dobro izvajala. Ta godba obstoji komaj nekaj nad leto dni, pa je že toliko izvežbana, da lahko nastopi na vsaki priložnosti. Njenemu kapelniku kakor godcem gre za tako nagel napredek priznanje. Naj se ob tej priložnosti omeni, da je naselbina Library sprejela zastopnike konference in udeležence shoda iz drugih naselbin nad vse gostoljubno in prijazno.

Shodu je predsedoval sodrug Terčelj, ki je predstavljal kot prvega govornika sodruga Louis Finn-a iz

Pittsburgha. L. Finn je aktiven v socialistični stranki že dolgo vrsto let in je član soc. organizacije v Allegheny County (Pittsburgh). Sod. Finn je Amerikaneec, in tudi njegovi stariši so Amerikanci. Kljub temu prav nič ne soglaša z mnenjem Kluksovcev, da so Amerikanci boljši ljudje kakor pa "foreignerji". Govoril je nad eno uro in udeleženci so mu pazno sledili. Ko je nastopil, se je spominjal pokojnega sod. Nikolaja Lenina in dejal udeležencem shoda, naj v znak sočalja nad izgubo velikega Lenina vstanejo. "Neglede, da-li se mi vsi strinjamo s taktikami ki jih je zastopal Lenin ali ne, on je bil velik boritelj za osvoboditev Rusije in vsega človeštva in v zgodovini si je vklesal trajen spomin," je dejal sod. Finn.

Za Finnom je nastopil sodrug Frank Zajec, urednik "Proletarca". Govoril je o važnosti, ki jo ima organizacija bodisi za kakoršnokoli gibanje, o potrebi socialistične vzgoje, o borbah, ki jih je vojevalo človeštvo skozi vso svojo zgodovino, in o napredku, ki ga je doseglo v teku stoletij in tisočletij. Pozival je jugoslovansko delavstvo v zapadni Pennsylvaniji, naj se pridruži socialističnim klubom in sodeluje potom Konference za jačanje socialističnega gibanja.

Na koncu govorov je predsednik shoda vprašal navzoče, ako želi kdo staviti kaka vprašanja. Eden udeležencev se je oglašil in dejal, da nima ničesar proti izvajanju govornikov, pač pa želi sporočiti, da se bo vršil v ravno tej dvorani ta teden shod pod avspicijo jugoslovanske sekcije Workers' Party, in ob tej priliki je povabil navzoče, naj se ga udeleže. Pisec tega poročila si ni zapomnil datuma, toda če se ne moti, se bo vršil ta shod, oziroma se je vršil v sredo 30. januarja. Predsednik shoda je ponovil vabilo, in ker ni bilo nobenih vprašanj na govornike, je zaključil shod.

Ob pričetku shoda je bila kolekta za pokritje stroškov konference. Koliko znaša nabrana vsota, piscu tega dopisa ni znano, sporočena pa bo v zapisniku konference, ki bo objavljen v Proletarcu kakor hitro bo urejen.

Libraryska konferenca socialističnih klubov J. S. Z. v zapadni Pennsylvaniji je pokazala, da se naše gibanje vidoma jača. Nič več ni bilo pritoževanj, malodušnost je izginila in indiferentnost se je umaknila aktivnemu delu.

Na konferenci je bil tudi J. Hafner, preje stanujoč v Collinwoodu, sedaj v Canonsburgu, zastopnik "D. S.", ki se je proti koncu seje parkrat oglašil za besedo in jo vselej dobil.

Konferenca se je zaključila v popolnem miru in harmoniji in po shodu so se zastopniki in drugi sodrugi razšli s sklepom, da bodo jačali socialistično stranko naprej z vsemi svojimi močmi. — *Poročevallec.*

Verona v vrstah J. S. Z.

VERONA, PA. — Agitacija za pojačanje socialistične stranke je tudi v Veroni uspela. Naši zavedni delavci so organizirali socialistični klub z okoli sedmimi člani in ga pridružili J. S. Z. Tajnik kluba je Rock Lesar.

Sodrugom in somišljenikom v Chicagi.

CHICAGO, ILL. — Klub št. 1 bo obdržaval vsaki drugi petek v mesecu diskuzije in predavanja; na sejah vsaki tretji petek v mesecu pa bomo reševali klubove posle, in v kolikor bo dopuščal čas, se bodo vršile diskuzije tudi na drugi mesečni seji.

Prihodnja seja se vrši v petek 8. februarja v navadnih prostorih. Na dnevnem redu bo razprava o resoluciji, ki je bila objavljena v Proletarcu z dne 24. januarja, tikajoča se nakupa lastnih uradnih prostorov za Proletarca in J. S. Z. Sodrug in sodruginja, prečitajte dotično poročilo v imenovani izdaji Proletarca in pridite dne 8. februarja na sejo ter povejte svoja mnenja in nasvete.

V nedeljo 10. februarja ob 3. popoldne vprizori dramski odsek kluba št. 1 igro "Velika repatica", burka v treh dejanjih. Vstopnice se dobe pri članih in članicah kluba ter v uradu Proletarca. Kdor jo še nima, naj si jo nabavi.

V nedeljo 6. aprila vprizori dramski odsek dramo "Golgota" v treh dejanjih. To bo zadnja igra v tej sezoni.

V prihodnji sezoni bomo imeli dramske predstave na sledeče dneve:

V nedeljo 9. novembra 1924; v nedeljo 4. januarja, v nedeljo 1. marca in v nedeljo 19. aprila 1925.

Podporna društva in druge slovenske organizacije v Chicagi prosimo, naj ne prirejajo veselice in drugih priredb na omenjene datume.

Publicijski odsek kluba št. 1.

Shod kluba št. 222 v Girardu, O.

GIRARD, O. — V soboto 26. januarja je priredil socialistični klub št. 222, J. S. Z., shod in po shodu veselico v Slovenskem domu. Živo srebro v toplomeru je bilo ves dan po ničlo in brila je ledena burja. To je bil vzrok, da udeležba ni bila tolikšna, kakor bi bilo želeli.

Sodrug J. Kotar je otvoril shod in predstavil navzočim sod. Frank Zajca iz Chicage, ki je govoril pol drugo uro in slikal navzočim zgodovino uporniških gibanj od postanka človeštva do današnjega časa.

Ko je govornik končal, je predsednik shoda vprašal, ako želi kdo navzočih, da mu govornik kako stvar še bolj pojasni. Nihče se ni oglasil, dasi so se pred shodom širile govorice, da bodo prišli motiti zbor pristaši širive struje.

V podporo Proletarcu se je nabralo okoli \$18 in prodalo se je nekaj socialističnih brošur.

Shodu je sledil ples in prosta zabava. Igrali so hrvatski tamburaši iz Youngstowna.

Več poročila o tej priredbi bo priobčenega v eni prihodnji številki Proletarca. — B.

Nov socialistični klub v Corapolisu, Pa.

CORAOPOLIS, PA. — V Corapolisu je bila v teku že dalj časa akcija za ustanovitev socialističnega kluba, pri kateri so delovali sodrug Anton Maslo iz Pursglove, W. Va., ki je bil tu na agitaciji, nadalje sodrug Anton Kovačič in drugi. Težko je šlo, kakor vselej, kadar se deluje za organiziranje socialistične postojanke, toda naši zavedni delavci so uspeli. Klub je bil organiziran, v katerega je pristopilo štirinajst članov. Tajnik kluba je sodrug Anton Kovačič.

Iz Barbertona, O.

BARBERTON, O. — Pevski zbor Prešern, odsek socialističnega kluba št. 232, je priredil dne 12. januarja svojo veselico, na kateri je prvič nastopil s pevske točkami. Zbor Prešern je bil ustanovljen koncem prošlega leta, in je neločljiv del socialističnega kluba.

Udeležba na tej prireditvi je bila za naše razmere naravnost ogromna. Našemu vabilu so se odzvali ne samo tukajšni, ampak tudi rojaki in rojakinje iz Akrona in drugih bližnjih naselbin. Pevske točke so bile dobro izvajane in občinstvo je bilo z njimi prav zadovoljno. Priredba je uspela v moralnem in gmotnem oziru boljše kot smo pričakovali. Prebitek znaša nad sto petdeset dolarjev.

Članstvo našega kluba je na priredbi in pred priredbo delalo kakor se pričakuje od sodrugov in sodruginj. Zasluga za uspeh pa gre tudi vsem tistim našim somišljenikom in prijateljicam, ki so nam na en ali drug način pomagali pred in na priredbi. Vsem, ki so nam pomagali in darovali razne reči za veselico, izrekamo na tem mestu zahvalo.

Upamo, da nam ostanete naklonjeni tudi v bodoče. Prebitek naših priredb je namenjen v svrhe, ki so v korist celokupni naselbini in delavskemu gibanju v splošnem.

S tem, da smo organizirali pevske zbor Prešern, smo napravili en korak naprej na prosvetnem polju. Zadnja priredba je bila šele začetek. Aktivnosti našega kluba se morajo večati, da bo ne samo ena prvih organizacij v Barbertonu, ampak eden izmed najaktivnejših klubov v J. S. Z.

Z dosedanjim napredovanjem pevskega odseka smo popolnoma zadovoljni. V tako kratkem času se ne bi moglo doseči več. Želimo pa, da se vpišejo v zbor vsi, ki imajo veselje do petja in s tem pripomorejo, da postane "Prešern" eden najboljših slovenskih pevske zborov v Zedinjenih državah. Na dosedanje pevce apeliramo, naj ostanejo zvesti zboru kakor so bili dosedaj. Prihajajte redno k vajam in se vztrajno vežbajte v umetnosti petja.

Naš pevske zbor si je nabavil tudi klavir, ki je bil že nekoliko rabljen. Plačali smo zanj \$80. Sklenili smo, da pokrijemo to vsoto potom prostovoljnih prispevkov. Dosedaj smo nabrali \$47; udeleženci veselice so prispevali \$12.70.

ANTON PEČNIK, tajnik.

Sodrug Lovrenc Kavčič zbolel.

Iz Sygana, Pa., poročajo, da je sodrug Lovrenc Kavčič pred par tedni nevarno zbolel, toda je krizo prestal in sedaj se mu zdravje vrača. Želimo mu, da čim preje okreva.

Naročajte se na "New Leader."

V par izdajah "Proletarca" smo omenili, da je pričel v New Yorku izhajati socialistični tednik "New Leader" in priporočili našim čitateljem, naj se nanj naroče. To priporočilo ponavljamo. "New Leader" je vreden, da se nanj naroči vsak čitatelj Proletarca in vsak socialist.

Ako mogoče, mu dobite naročnikov med ameriški delavci. Potrebne tiskovine vam pošlje na željo tajništvo J. S. Z. Naročnino na New Leader lahko pošljete na upravništvo Proletarca. Stane \$2.00 na leto, \$1.25 za pol leta.

Kaj bi delavec z izobrazilo!

HIBBING, MINN. — V Hibbingu ni velika slovenska kolonija, več pa je Hrvatov. Tudi Finci, Italijani in nekatere druge narodnosti so tu precej dobro zastopane. V delavskem gibanju so samo Finci aktivni, drugi pa se zadovoljujejo s frazami.

Velika večina delavcev v tem okrožju si služi kruh z delom v železnih rudnikih. Tu so večinoma odprti rudniki (open pits), iz katerih nalagajo na vlake v poletnih mesecih ogromne količine rude, ki jo vozijo v razne plavže deloma z vlaki, največ pa s parniki po velikih jezerih.

Slovinci so tudi na Hibbingu napredni, in kot piše Proletarec, so naši rojaki povsod napredni. Nihče se noče prištevati med nazadnjake. "Proletarec" na Hibbingu ni razširjen, kar vam nudi dovolj veliko sliko, kakšen je napredek naše naselbine. Dobil se je somišljenik, ki je že večkrat poskusil z agitacijo za razširjenje Proletarca v tej naselbini, pa ni imel posebne sreče. Čul sem, da je v nekaterih naselbinah po železnem okrožju v tem oziru boljše, ampak pri nas se ne moremo pohvaliti.

Socialističnih listov ne maramo zato, ker smo tukaj že toliko učeni, da ne potrebujemo več pouka. "Papir nas ne more izobraziti," pravimo, pri tem pa smo prepričani, da smo povedali nekaj zelo zelo pametnega.

Kljub temu sem jaz mnenja, da bi moral tak "papir" kakor je Proletarec zahajati med nas v večjem številu. Kdor naših učenjakov bi ga nekaj časa čital, bi se morda spoznal in izprevidel, da ni tako "kunščen" kot si domišlja. Potem bi se skoro gotovo res začel učiti — in pričeli bi napredovati!

G.—m.

Svoboda tiska v Mussolinijevi Italiji.

V Italiji vlada svoboda tiska, toda svoboda velja edino za Mussolinijevo časopisje. Fašistične bande so že v začetku Mussolinijeve diktature razbile in požgale delavske tiskarne in Delavske domove. Kar ni mogla uničiti drhal, je uničila Mussolinijeva diktatura s svojimi izjemnimi zakoni.

Enako brezobzirno postopa fašistična vlada proti slovenskemu časopisju. Komunistično "Delo" v Trstu je prenehalo izhajati že pred dalj časom. Več narodnih slovenskih listov so oblasti zatrle. Slovensko časopisje je ovirano tudi z zakonom, ki določa, da mora biti vse slovensko gradivo v vsakem slovenskem listu prevedeno na italijanski jezik. Tako postopa človek, ki je svoječasno veljal za ultra ekstremista v Italiji in si osvojil geslo "potom revolucije k osvojitvi zemlje, industrije in vlade!"

Italijanska vlada je vzela na piko tudi tuje časopisje. Mnogo jih je dala na "črno listo", poštarjem pa je naročila, da jih ne smejo dostavljati naslovljencem, ampak jih vračati.

Več iztisov Proletarca je vseeno zahajalo v Italijo že po tej odredbi Mussolinijeve vlade. Italijanske poštne oblasti pa so eno kopijo Proletarca poslale nazaj na čikaško pošto, na katerem je bilo sledeče besedilo:

"U Italiji nedozvoljen list "Proletarec". In Italia non e ammessa la circolazione del "Il Proletarec."

Pod besedilom je podpisan en italijanski poštni uradnik.

V pogledu te zadeve nam je pisal glavni upravitelj čikaške pošte Mr. Arthur C. Lueder sledeče pismo: *Publisher, Proletarec*, 3639 West 26th Street, Chicago, Illinois.

My dear Sir:

The enclosed copy of the December 13, 1923 issue of your publication is returned to you with the information that copies of your publication addressed for delivery in Italy are barred from that country, and it is requested that you discontinue forwarding any such copies to that country in the future.

Your early attention to this matter will be appreciated.

Sincerely yours,

Arthur C. Lueder, Postmaster.

"Proletarec" je zahajal v Julijsko Benečijo v precej velikem številu, posebno v Trst. Pošiljali smo ga več izvodov v Istro, Gorico in v tisti del Kranjske, ki je sedaj italijanska posest.

Kar se tiče Proletarca in drugih socialističnih ter delavskih listov, ne bodo fašistični vladi nikoli dobrodošli. Manj vzroka pa ima zatirati takozvane slovenske narodne liste. Za slednje bi se lahko potegnila jugoslovanska vlada, ki je pred kratkim napravila z Italijo dogovor glede Reke. Po tej pogodbi je jugoslovanska vlada priznala Reko kot italijansko posest, kar pomeni za Mussolinijevo politiko veliko zmago. Ko so odgovorni faktorji belgrajske vlade vršili pogajanja z Italijo, se najbrž niso spomnili na narodnostne manjšine v Italiji, ker so hoteli dobiti naklonjenost italijanske vlade v kake druge namene. Sicer pa vse pride ob svojem času.

Konvencija socialistične stranke so bo vršila spomladi.

Prihodnja konvencija socialistične stranke se bo vršila enkrat spomladi, najbrž meseca maja. Kraj zborovanja še ni določen. Imela bo za naše gibanje mnogo važnega dela in ob enem bo to nominacijska konvencija. Vse državne konference socialistične stranke, kolikor se jih je vršilo dosedaj, so priporočile E. V. Debsa za predsedniškega kandidata. Debs, ki je pred par meseci vsled naporenega agitacijskega dela in visoke starosti zbolel, se nahaja na svojem domu v Terre Haute, Ind. Zdravje se mu vrača in mogoče je, da bo mogel že čez par mesecev zopet nastopati na shodih. Sedaj je že toliko okreval, da more od časa do časa napisati kak članek za socialistično časopisje.

Do pred par leti smo plačevali za pokritje konvenčnih stroškov poseben asesment, ki ga je odpravila clevelandska konvencija socialistične stranke. Mesto izrednega asesmenta gre sedaj od vsake članarine 3 cente v konvenčni fond socialistične stranke. Na podlagi tega plačevanja je bila reprezentacija na naše konvencije zelo zmanjšana. Pravila pa določajo, da se reprezentacija za konvencije v letu predsedniških volitev zviša, toda stranka plača stroške le tolikim delegatom, kolikor jih je na podlagi pravil, oziroma prispevkov v konvenčni fond opravičenih do povrnjenja stroškov.

Ker imamo letos predsedniške volitve, je v interesu naše stranke, da bo konvencija čim številnejše obiskana.

Glavni urad soc. stranke je objavil tabelo, iz katere je razvidno, do koliko delegatov so opravičene socialistične organizacije posameznih držav in narodnostne federacije.

Tistim delegatom, ki so označeni v prvi koloni, plača stroške stranka iz svojega konvenčnega fonda, onim v drugi koloni pa državne organizacije soc. stranke, oziroma narodnostne federacije.

Razdelba delegatov na posamezne organizacije je kakor sledi:

	Plačanih	Neplač.	Skup.
Arkansas	0	1	1
California	1	6	7
Connecticut	1	3	4
District of Columbia	1	1	2
Illinois	1	10	11
Indiana	1	3	4
Iowa	0	2	2
Kansas	0	1	1
Kentucky	0	1	1
Maine	0	1	1
Massachusetts	2	21	23
Maryland	1	2	3
Michigan	1	3	4
Minnesota	0	2	2
Missouri	1	3	4
Montana	0	1	1
New Hampshire	0	1	1
New Jersey	1	8	9
New York	2	26	28
Oklahoma	0	1	1
Ohio	1	9	10
Oregon	0	1	1
Pennsylvania	2	19	21
Rhode Island	0	1	1
Texas	0	1	1
Vermont	0	1	1
Washington	0	1	1
West Virginia	1	1	2
Wisconsin	2	24	26
New England States Organization District	1	0	1
Northwestern States Organization District	1	0	1
Rocky Mountain States Organization District	1	3	4
Finska federacija	1	2	3
Jugoslovanska soc. zveza	1	2	3
Italijanska federacija	1	2	3
Židovska federacija	1	2	3
Češka federacija	0	1	1
Nemška federacija	0	1	1
Litvinska federacija	0	2	2
Y. P. S. L. (Soc. mlad. liga)	1	3	4
Skupaj	27	173	200

Narodnostne federacije soc. stranke so imele na dosedanjih konvencijah pravico samo do enega delegata. Ker pa vrše klubi federacij važno organizatorično in propagandistično delo in v mnogih slučajih glavno delo, je smatrala eksekutiya za potrebno, da se reprezentacija federacij na tej konvenciji poveča. Ob enem je članstvo federacij ravno tako opravičeno nominirati in glasovati za delegatske kandidate,

ki jih postavijo državne organizacije, kakor lokali, ki pripadajo direktno stranki.

Socialistična stranka beleži v zadnjih mesecih napredek v članstvu. Dobila je tudi precej novih postojank. Težave ima edino v tem, da ji primanjkuje gmočnih sredstev, ki bi ji omogočila povečati agitacijo in izrabiti ugodno polje.

Lepe uspehe je dosegla socialistična stranka v Californiji. V Washingtonu, Montani in Coloradi se je organiziralo več novih podružnic. V Idahi so sodrugi reorganizirali državno organizacijo. Najaktivnejša je socialistična stranka v New Yorku in v par drugih vzhodnih državah. V Wisconsinu je najjačja politična skupina. Pri zadnjih mestnih volitvah v Daytonu, Ohio, so dobili socialistični kandidatje 19.000 glasov, kandidatje zmagovite kapitalistične stranke pa 23.000 glasov. Za socialiste je agitiral samo so-

Dramski odsek kluba št. 1, J. S. Z., Chicago, Ill.

“VELIKA REPATICA”

Burka v treh dejanjih

V NEDELJO 10. FEBRUARJA 1924

V DVORANI Č. S. P. S. 1126 W. 18th Street
(Blizu So. Racine Ave.)

VSTOPNINA 67c } 75c Dvorana odprta ob 2:30 popol.
Vojni davek . . 8c } Pričetek igre točno ob 3.

Otroci do 14. leta vstopnine prosti

PO IGRI PLES IN PROSTA ZABAVA

Bismolatum

ozdravi takoj vse kožne bolezni.

Izvrstno sredstvo za razpokane ustnice in roke, opekline, zlato žilo, ekzemo, ozeblino, srbečico, itd.

Denite BISMOLATUM na boleče dele kože. Opazili boste takoj njegovo olajšajočo in zdravilno lastnost.

BISMOLATUM je mazilo rmenkaste barve, čisto, ima prijeten duh in je neprekosljiv glede na njegove zdravilne lastnosti. Veliki lonček 50c.

Dobi se v lekarnah ali pa pošilja po C. O. D.

Poslužite se sledečega kupona:

WALINDER LABORATORY, CHICAGO, ILL.
4452 Wilson Ave.

Prosim pošljite mi zastoj vzorec BISMOLATA.
Naslovite na:

Ime

Naslov

cialistični tednik *Miami Valley Socialist*, medtem ko so imeli kapitalistični kandidatje štiri dnevnik na svoji strani, trgovsko komoro, Ku Klux Klan, Ameriško legijo itd. Če vzamemo v poštev sredstva, časopisje in organizacije, ki služijo našim nasprotnikom, vidimo, da je dosegla socialistična stranka v Daytonu velik uspeh. Enak uspeh je dosegla v Readingu, Pa., kjer je izšla socialistična stranka pri zadnjih volitvah iz boja kot druga stranka. Zmagali so republikanci.

Da, stranka zavednega ameriškega delavstva je **SOCIALISTIČNA STRANKA!**

SODRUGI V ILLINOISU — ne pozabite agitirati poleg Proletarca tudi za "CHICAGO SOCIALIST", glasilo socialistične stranke v Illinoisu. Naročnina: \$1.50 za celo leto, \$1 za osem mesecev. Naslov: Chicago Socialist, 1501 Warren Ave., Chicago, Ill.

SODRUGI V PENNSYLVANIJI!

Agitirajte za razširjenje vašega glasila "PROLETARCA". In agitirajte tudi za vaše angleško socialistično glasilo "THE WORKER", ki ga izdaja socialistična stranka v Pennsylvaniji. Naslovite: The Worker, P. O. Box 685, Reading, Pa. Naročnina: za celo leto \$1.50; za osem mesecev \$1. Agitirajte med vašimi ameriški tovariši delavci, da se naroče na ta list.

DETROITSKIM SODRUGOM.

Seje slov. socialističnega kluba št. 114 JSZ., se vrše vsako četrto nedeljo v mesecu v Hrvatskem Domu, 1329—31 Kirby Ave., ob 9. uri dopoldne.— Na dnevnem redu so vedno važne stvari, ki se morajo rešiti. Udeležujte se teh sej polnoštevilno in pripeljite seboj svoje prijatelje. — Učvrščujmo našo postojanko s tem, da ji pridobivamo novih članov. — *Organizator.*

SLOVENSKEMU DELAVSTVU V HERMINIE, PA.

Socialistični klub št. 69, JSZ., zboruje vsako prvo nedeljo v mesecu po seji društva Prostomisleci, št. 87, SNPJ., v društveni dvorani. — Rojaki, pristopajte v naše vrste! — *Anton Zornik, Box 202, Herminie, Pa.*

SODRUGOM V CLEVELANDU.

Seje socialističnega kluba št. 27. se vrše vsake drugo nedeljo v mesecu ob 9:30 dopoldne in vsako četrto nedeljo ob 2.30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. nar. domu. Dolžnost vsakega sodruga je, da redno prihaja k sejam. — Tiste, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, pa še niso pri soci. stranki, vabimo, naj pristopijo v naš klub in tako pomagajo pri delu za osvoboditev proletariata. Prva naloga delavca je, da postane razredno zaveden. Pri ter pa vpoštevajmo geslo: "V organizaciji je moč."

Knjige! Knjige!

Velika izbira slovenskih in angleških knjig. Prečitajte cenik knjig in si jih naročite od Proletarca.

Največja zaloga boljših književnih del.

LOUIS KVEDER

(200 Walsh Bldg.)

434 Diamond St.,
PITTSBURGH, PA.

Izdelujem pooblastila, kupne in darovalne pogodbe, teste in vsa v notarski posel spadajoča dela.

ŠTEDLJIVI LJUDJE

vlagajo redno in investirajo razumno v

KASPAR STATE BANKI

največji jugoslovanski banki v Zed. državah

1900 Blue Island Avenue
in vogal 19. ceste.

CHICAGO, ILLINOIS.

Kapital in prebitek

\$ 1,250,000.00

Pod vladnim in državnim nadzorstvom in Chicago Clearing House Ass'n.

Prodajamo parobrodne listke za vse prekomorske črte v Jugoslavijo in nazaj. Izdelujemo svedoče (affidavits) za naseljence ter pošiljamo denar v staro domovino najhitreje in najceneje.

CENIK KJIG.

Nadaljevanje z 2. strani.

VITEZ IZ RDEČE HISE. (Alexander Dumas star.), roman iz časov francoske revolucije, 504 strani, broširana 80c, vezana v platno	1.25	IGRE		MLEKARSTVO, s črticami e živonoreji s slikami75
VZORI IN BOJI, črtice, vezana ..	1.50	ANFISA, (Leonid Andrejev), broširana ..	.50	NARODNOGOSPODARSKI ESSEJI35
ZABAVNA KNJIŽNICA, zbirka povesti in črtic, broširana ..	.65	BENEŠKI TRGOVEC, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	NAS JEZIK, (Dr. J. Glonar), vezana ..	.45
ZADNJA PRAVDA, (J. S. Baar) roman, broširana ..	.75	CARLIJEVA ŽENITEV-TRIJE ŽENINI, (F. S. Tauchar), dve šalo-igri, enodejanke, broširana ..	.25	NAS SADAŠNJI USTAVNI POGOLOZAJ75
ZAJEDALCI, (Ivan Mošek), povest, 304 strani, vezana v platno ..	1.75	DNEVNIK, veseloigra v 2 dejanjih30	O KONSUMNIH DRUŠTVIH ..	.10
ZA SREČO, povest, broširana ..	.45	GAUDEAMUS, komedija v 4 dej. ..	.60	O KULTURNEM POMENU SLOVENSKE REFORMACIJE, (Dr. I. Prijatelj), broširana ..	.40
ZAPISKI TINE GRAMONTOVE, (VI. Levstik), vezana ..	1.00	GOSPA Z MORJA, (Henrik Ibsen), igra v petih dejanjih, broširana ..	.60	OSNUTEK SLOV. NAR. GOSPODARSTVA50
ZLATARJEVO ZLATO, (Aug. Senoa), zgodovinska povest iz XVI. stoletja, vezana ..	1.20	KASIJKA, drama v 3 dejanjih ..	.75	POGLED V NOVI SVET70
ZMOTI IN KONEC GOSPODIČNE PAVLE, (I. Zorec), broširana ..	.40	JULIJ CEZAR, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	POLITIČNO ŽIVLJENJE SLOVENCEV, od 4. jan. 1797, do 6. jan. 1919 leta, (Dr. Dragotin Lončar), broširana 75c, vezana ..	1.00
ZVONARJEVA HČI, povest, broširana ..	.65	MACBETH, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	POSTREZBA BOLNIKOM, s slikami35
ŽENINI NASE KOPRNELE, (Rado Murnik), broširana ..	.30	NAVADEN ČLOVEK, (Bran. Gj. Nušič), šala v treh dejanjih, broširana ..	.35	PSIHIČNE MOTNJE NA ALKOHOLSKI PODLAGI (Ivan Robida, vezana ..	1.15
SLOVENSKI PISATELJI:		NOČ NA HMELJNIKU, (Dr. I. Lah). Igra v treh dejanjih, broširana ..	.35	RASTLINSTVO NABIH ALP, (F. Seidl)95
FRAN LEVSTIK, zbrani spisi, vezana ..	1.25	OTHELLO, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	RAZVOJ SOCIALIZMA od utopije do znanosti, (Friderik Engels, prevel M. Žagar) ..	.35
FRAN ERJAVEC, zbrani spisi, vezana ..	2.00	RAZVALINA ŽIVLJENJA, (F. S. Finžgar), drama v 3 dej.75	REFORMACIJA IN SOG. BOJI SLOV. KMETOV, (Abditus) broširana ..	.45
JOS. JURČIČ, zbrani spisi, I. zv., vezan ..	1.75	ROMANTIČNE DUSE, (Ivan Cankar), drama v treh dejanjih, vezana ..	.85	SLOVENSKO-ANGLESKA SLOVNICA, izdala SNPJ., 364 strani, vezana v platno	2.00
II. zv. vezan ..	1.50	ROSSUM'S UNIVERSAL ROBOTS, drama s predigro v 3 dejanjih ..	.50	SMERNICE NOVEGA ŽIVLJENJA, (Dr. K. Osvald), broširana ..	.50
III. zv. vezan ..	1.50	SEN KRESNE NOČI, (Wm. Shakespeare), vezana ..	.75	SPOL-LJUBEZEN-MATERINSTVO, (Prof. dr. Z. Zahor), trda vezba ..	.40
IV. zv. vezan ..	1.25	UMETNIKOVA TRILOGIJA, (Alois Kraigher), tri enodejanke, broširana, 75c; vezana ..	1.00	SRBSKA POČETNICA, (J. T.) ..	.50
V. zv. vezan ..	1.00	ZNANSTVENE RAZPRAVE, POLITIČNI IN GOSPODARSKO SOCIALNI SPIŠI, UČNE IN DRUGE KNJIGE IN BROŠURE.		SPRETNJA KUHARICA, broširana, \$1.00, vezana ..	1.25
VI. zv. vezan ..	1.00	ALI JE RELIGIJA PRENEHALA FUNKCIONIRATI? Debata ..	.20	SVETOVNA VOJNA IN ODGOVORNOST SOCIALIZMA, E. K.), broširana ..	.50
PESMI IN POEZIJE.		ANGLESKO-SLOVENSKI BESEDNJAK, (Dr. J. F. Kern) ..	5.00	USTAVA, ruske socialistične fed. sovjetske republike ..	.10
BASNI, (Jean de la Fontaine, iz francosčine prevel I. Hribar) vezana ..	1.00	DEMOKRATIZEM IN ŽENSTVO, (Alojzija Stebi) ..	.10	V NOVO DEZELO, (E. K.) broširana ..	.25
MLADA POTA, (Oton Zupančič), pesmi, trda vezba ..	.75	GOSPODARSKA GEOGRAFIJA, (Dr. V. Šarabov), vezana ..	1.25	VOLJA IN DEJANJE, (psihologična analiza) ..	.25
MODERNA FRANČOSKA LIRIKA, (Prevel Ant. Debeljak), vezana ..	.90	JUGOSLAVIJA, (A. Melik), zemljepisni pregled ..	1.00	ŠADRUENA PRODAJALNA ALI KONSUM ..	.10
PESMI ŽIVLJENJA (Fran Albrecht), trda vezba ..	.50	KATOLISKA CERKEV IN SOCIALIZEM ..	.25	ZAKON BIOGENEZE, (J. Howard Moore, prevel I. M.) ..	1.50
POEZIJE, (Fran Levstik), vezana ..	.90	KDO UNIKUJE PROIZVAJALNJE V MALEM ..	.20	ZA STARO PRAVDO. (Fran Erjavec) ..	.50
POHORSKE POTI, (Janjo Glasar), broširana ..	.35	KOMUNISTIČNI MANIFEST, (Karl Marks in Friderik Engels) ..	.20	ZBIRKA RUDARSKIH IN FUZINSKIH IZRAZOV, (J. Bežalj) ..	.30
KLUTNJE, (Ivan Albrecht), broširana ..	.45	KRATKA SRBSKA GRAMATIKA, (Dr. Josip Menecj) ..	.25	ZDRAVJE, zdravstvena revija za pouk o zdravstvu in zdravljenju, letnik 1921, broširana \$1., trde vezana ..	1.50
STO LET SLOVENSKE LIRIKE, od Vodnika do moderne, (C. Golar), vezana ..	1.20	KRATKA ZGODOVINA SLOVENCEV, HEVATOV IN SRBOV, (Matija Pirc) ..	.40	ZDRAVJE, jan., feb., mare, april in maja izdaja letnika 1922, vsaka po ..	.10
STREP IZ JUDEJE, (J. S. Mačhar), vezana ..	1.10	MISELNI RAZVOJ EVROPSKEGA ČLOVEŠTVA, (Fran Drtna), vezana ..	2.00	ZGODOVINA SOCIALIZMA V SRBIJI (Fran Erjavec) ..	.25
SLOVENSKA NARODNA LIRIKA, poezije, broširana ..	.65				
SOLNCE IN SENČE, (Ante Debeljak), broširana ..	.50				
SVOJEMU NARODU, Valentin Vodnik, broširana ..	.25				
ŠLEKKE PESMI, (Peter Bezruč), trda vezba ..	.50				
TREBOVLJE, (Tone Selškar), proletarske pesmi, broširana 50c; vezana ..	.75				
TRISTIA EX SIBERIA, (Vojislav Mole), vezana ..	1.25				
V ZARJE VIDOVE, (Oton Zupančič), pesnitve, broširana ..	.40				

ZGODOVINA SEBOV, HEVA-TOV IN SLOVENCEV, (Ant. Melik) trije zvezki, broširani, I. zv. 85c; II. zv. 75c; III. zv. 45c. Vsi trije zvezki 541 str. 2.25

RAZNO.

AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR,

letnik 1916, vezan 40
letnik 1917, vezan 50
letnik 1919, vezan 50
letnik 1920, vezan 65
letnik 1921, broširan 50
letnik 1922, vezan 75
letnik 1922, broširan 50
letnik 1923, vezan 75

CANKARJEVA SLIKA na dopisnicah, 2 za 5c.....
(Imame jih dvojnje vrste.)

DEMOKRACIJA, (Cankarjeva številka) 10

KRES, revija, I. 1922, št. 9-10.. 25

KRES, revija, I. 1922, št. 11-12.. 25

KRES, kulturni mesečnik, I. 1923, št. 2-3-4 40

NAJNOVEJŠE INFORMACIJE O DOBAVI DRAVLJANSTVA ZEDINJENIH DRŽAV 40

O ZDRAVSTVENIH NALOGAH SOC. ZAVAROVANJA, (Dr. Demet. Bleiweis-Trstaniški) .. 10

PROLETAREC, vezani letniki, 1919, 1921 in 1922, vsaki 5.00

TRIJE LABODJE, ilustrirana revija 25

ANGLEŠKE KNJIGE.

ANARCHISM AND SOCIALISM, (Geo. Plechanoff), vezana .60

ANCIENT LOWLY, (C. Osborne Ward) dve knjige, 1313 strani, vezane 5.00

ANCIENT SOCIETY, (Lewis H. Morgan), vezana 1.50

BRASS CHECK, (Upton Sinclair). Slika korumpiranosti kapitalističnega žurnalizma, vezana 1.20

"DEBS, HIS AUTHORIZED LIFE AND LETTERS". (David Karsner), vezane v platno 1.20

END OF THE WORLD, (Dr. M. Wilhelm Meyer), vezana..... .60

EVOLUTION OF MAN, (Wilhelm Bölsche), vezana60

EVOLUTION OF PROPERTY, (Paul Lafargue), vezana60

IOD AND MY NEIGHBOR, (Robert Blatchford), vezana1.25

GOOSE-STEP, (Upton Sinclair). Studija ameriškega visokošolstva nad katerim imajo kontrolo privatni interesi, vezana . . . 2.00

IMPERIAL WASHINGTON, (R. F. Pettigrew), knjiga, ki opisuje prehodno dobo iz demokracije v denarni imperializem v Zd. državah, 441 strani, trda vezba1.25

JUNGLE, (Upton Sinclair) povest iz chicaskih klavnice 1.20

KARL MARX, biographical memoirs, (Wilhelm Liebknecht), vezana60

KING COAL, (Upton Sinclair), povest iz zadnjega štrajka (1913) coloradskih premogarjev, trda vezba1.20

LAW OF BIOGENESIS, (J. Howard Moore), vezana60

LIFE AND DEATH, (Dr. E. Teichmann), vezana60

OUTLINE OF HISTOBY, (H. G. Wells), vezana, 1171 strani 5.00

PHYSICIAN IN THE HOUSE, (J. H. Greer, D. D.) Domači zdravnik, vezana2.00

REPUBLIC OF PLATO, vezana 2.00
RIGHT TO BE LAZY, (Paul Lafargue), vezana60

ROBERTS RULES OF ORLEANS, vezana 1.50

SAVAGE SURVIVALS, (J. Howard Moore), vezana 1.25

SCIENCE AND REVOLUTION, Ernest Unterzman, vezana 60

SOCIAL REVOLUTION, (Karl Kautsky), vezana60

STRUGGLE BETWEEN SCIENCE AND SUPERSTITION, (A. M. Lewis), vezana .60

THEY CALL ME CARPENTER, (Upton Sinclair), trda vezba.. 1.75

THE CRY FOR JUSTICE, (Upton Sinclair) vezana 2.00

THE DREAM OF DEBS, (Jack London)10

THE PROFITS OF RELIGION. Razprava o izrabljanju ver za privatne interese1.20

THROUGH THE RUSSIAN REVOLUTION, (Albert Rhys Williams), s slikami, 311 strani, vezana v platno2.00

HUNDRED PER CENT (Upton Sinclair). Povest patrijota.. 1.20

VITAL PROBLEMS IN SOCIAL EVOLUTION, (A. M. Lewis), vezana60

THOUGHTS OF A FOOL, (Evelyn Gladys), vezana1.25

Naročilom priložite poštni ali ekspresni money order, ček ali gotovino. Za manjša naročila lahko pošljete poštne znamke.

Vse knjige pošiljamo poštne prosto. Klubom in šitalnicam, pri vseh večjih naročilih liberalen popust.

Vsa naročila naslovite na:

PROLETAREC
3639 W. 26th Street,
Chicago, Ill.

Največje podjetje na svetu.

Zvezni poštni oddelek vlade Združenih držav je največje podjetje na svetu. Letni poštni promet znaša nad 18,000,000 ali nad 18 milijard vsakovrstnih predmetov. Od vse pošte v letu 1922 je bilo 12,000,000,000 pisem ali povprečno 112 pisem za vsakega moža, ženo in otroka v Združenih državah. Letna teža pisem se ceni na 133,350 ton. Pisma poslana na Joseph Triner Company, Chicago, Ill., iz vseh krajev v Združenih državah in Kanadi in ki vsebujejo naročila za Trinerjevo zdravilno grenko vino in druga Trinerjeva zdravila so veliko pripomogla do te velikanske teže. Vsak je zadovoljen s temi zdravili in postane stalen odjemalec. Mr. Felix Kuczkowski nam je pisal iz Conneautville, Pa., dne 27. decembra 1923: "Trinerjevo zdravilno grenko vino rabim že zadnjih dvanajst let z najboljšimi rezultati." Dobite ga pri vašem lekarnarju ali trgovcu z zdravili. Poskusite tudi Trinerjev Liniment.

Avtokratje so v delavskem gibanju lahko prav tako nevarni kakor na tronih.

Tvoj list in tvoja stranka te potrebujeta — kakor potrebuješ ti stranko in list. Pristopi k Jugoslovanski Socialistični Zvezi in naroči "Proletarca".

VICTOR NAVINSHEK

331 GREEVE STREET, CONEMAUGH, PA.

Trgovina raznih društvenih potrebščin kot regalij, prekoramnic, znakov, kap, uniform, itd.

Moja posebnost je izdelovanje lepih svilenih zastav, bodisi slovenskih, hrvatskih ali ameriških, po zelo zmernih cenah.

V zalogi imam veliko izbero raznih godbenih instrumentov vseh vrst. Velika zaloga finih COLUMBIA GRAFONOL od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošiljam v vse kraje Združenih držav. Za obilna naročila se toplo priporočam.